
**FIİLİMSİ
GİRİŞ**

KONU ANLATIMI

- ⇒ Fiil kök ya da gövdelerine çeşitli ekler getirilerek türetilen ve cümle içerisinde isim,sıfat ve zarf görevinde kullanılan sözcüklere "**Fiilimsi**" denir.

Dağa **çıkan** adam biraz **durup dinlenmek** istedi.

sıfat

zarf

isim

Deprem bölgesine yardıma **koşan** insanlara selam olsun...

sıfat

Uyku tulumlarına -ve hakikatte Allah'a **sığınarak**, burada günlerdir

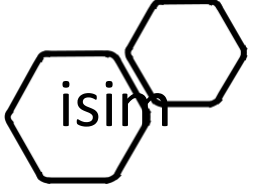
zarf

yaşanmakta **olan** ve günün ilk ışıklarıyla dahil **olunacak** bir hayata

sıfat

sıfat

hazırlanmak.

⇒ Fiilimsiler eylem özelliklerini yitirmiş sözcüklerdir. Fiil çekim eklerini almazlar, sadece olumsuzluk ekini alabilirler.

Seni sevmeyen var mı acaba?
⇒ İsim çekim eklerini alabilirler.

Kitap okumaya gidiyor. (hal eki)

- ⇒ Birleşik cümlelerde yan cümlecik olurlar. Kurdukları yan cümleciğin yüklemi görevini üstlenirler.
- Sınava girip ehliyeti alıyorum.
- ⇒ Yüklem olabilmeleri için ek eylem almaları gerekir.
- Onu son görüşümdü.(gör-üş-üm-idi)
- ⇒ Fiilimsiler çatı eki alabilirler.
- Her insan sevilmek ister tabii.

1. İSİM FİİL (AD EYLEM)

- ⇒ Fiil kök ve gövdelerinden türeyerek cümlede isim görevinde kullanılan fiilimsi çeşidine isim fiil ⇒denir.
- İsim fiiller, bir iş, oluş ve hareketin adıdır.

FİİL KÖKÜ
YA DA
GÖVDESİ

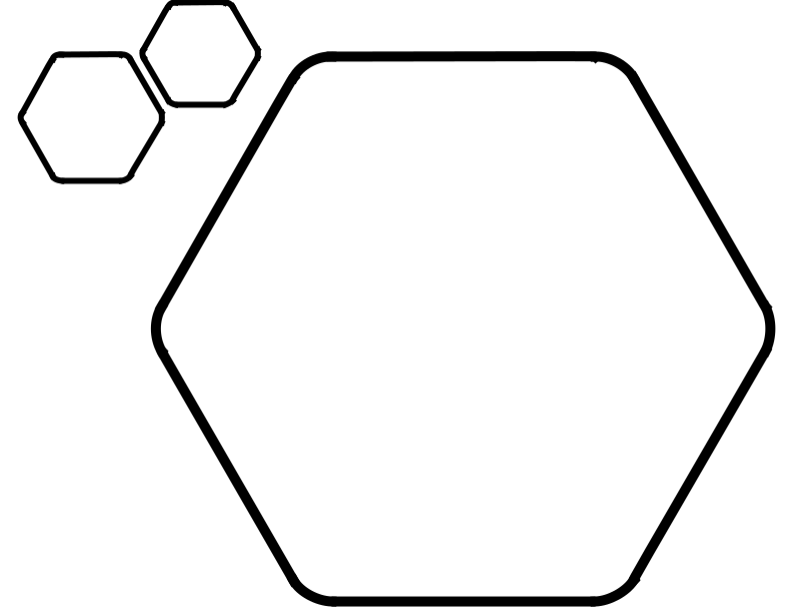
-ma, -me
-mak, -
mek
-ış, -iş

İSİM
FİİL

İSİM FİİL KODLAMA

MA-Y-IŞ-MAK

- Bende **gezmek**, **dolaşmak** istiyorum.
- Spor yapmanın bir çok faydası var.
- Karın yağışını **seyretmek** nefis bir duygu.
- Konuşmasına **başlamak** istiyordu.
- Düzenli ders çalışmak her zaman başarının anahtarıdır.
- **Sevmek** ne güzel şey.

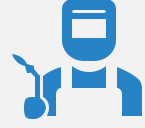
“-ma, -me” olumsuzluk ekiyle,
isim fiil eki “-ma, -me” yi
karıştırılmamalıdır.

Yanıma gelmek için
çekinmene gerek yok. (İsim
fiil)

Öğretmenim gerçekleri
söylemekten çekinme, dedi.
(olumsuzluk eki)

“-iř, -iř” işteş çatı ekiyle, isim fiil eki “-iř, -iř” karıştırılmamalıdır.

O nasıl bir bakıştı öyle...
(isim fiil)

Uzun süre tanıımıyormuş gibi bakıştılar. (işteş çatı)

İsim fiil ekine benzeyen “-mak, -mek” ile kalıcı isim yapan “-mak, -mek” yapım eklerini birbirine karıştırmamalıyız.

Annesinin hazırladığı yemek çok lezzetliydi. (kalıcı isim)

Bunları yemek zorundasın. (isim fiil)

Toprağı kazma ile havalandırıyor. (kalıcı isim)

Bahçeyi kazma işi başladı. (isim fiil)

İSİM FİİL ÖRNEK CÜMLELER

Odunları yakmak
için topladık.

Zamanın bakışı
didikliyor, bak
kayaları.

Su kaynamaya
başlayınca altını
kapatırsın.

Ali'nin zamanında
gelmeyişi işi bozdu.

Onunla konuşmadan
sana bir şey
diyemem.

Özür de
dileyebilmek gerekir.

Sevmek insanı
yücelten bir
duygudur.

Televizyon
programlarının ço
izlenmesi gittikçe art

Ortaya çıkan
rakamları izleyiciye
ulaştırmak gerekir.

Sınavı kazandığımda
kendimi
ödüllendirmeyi
düşünüyorum.

2. SIFAT FİİL (ORTAÇ)

FİİL KÖKÜ
YA
DA
GÖVDESİ

-an, -en, -ası, -esi,
-mez, -maz, -ar , -
er, -r, -dik, -dık, -
tik, -tık,-ecek, -
acak, -miş , -miş,
-muş, - müş

SIFAT
FİİL

- ⇒ Hem eylem bildirip hem de sıfat göreviyle kullanılabilen sözcüklere **sıfat fiil (ortaç)** denir.

SIFAT FİİL KODLAMA

AN-ASI-MEZ-AR-DİK-ECEK-MİŞ

BİLİN**MEZ** DERT
LERE DÜŞMÜŞ.

SOL**MUŞ** ÇİÇEK
LERİ
DEĞİŞTİRELİM.

YIKIL**ASI** EVLER
VAR
MAHALLEDE.

YAPIL**ACAK** İŞLE
R LİSTESİ
HAZIRLADIM.

TANIDIK DOSTL
ARI ARAYALIM.

⇒ Sıfat fiiller de diğer sıfatlar gibi ismi niteler.

⇒ Beklenen adam geldi.

“-an, en” ekiyle türetilen sıfat fiiller yalnız kullanıldığında adlaşır ve adlaşmış sıfat

olur. Yaşayan insanlar var burada. (sıfat fiil)

Yaşayanlar var burada. (adlaşmış sıfat)

“-mez” sıfat fiil ekiyle “-mez” geniş zamanın olumsuzu birbirine karıştırılmamalıdır.

Ne bitmez bir konu bu. (sıfat fiil)

Bu konu kısa sürede bitmez. (geniş zamanın olumsuzu)

“-ar, -er” sıfat fiil
ekiyle, “-ar, -er”
geniş zaman kip eki
birbirine
karıştırılmamalıdır.

Koşar adımlarla
gidiyor. (sıfat fiil)

Her akşam bu
saatlerde yürüyüş
yapar. (geniş zaman
kipi)

- “-dık, -dik” sıfat fiil ekiyle, “-dık, -dik” görülen geçmiş zamanın 1. çoğul şahıs eki birbirine karıştırılmamalıdır.
- Bilmediğin işlere karışma. (sıfat fiil)
- Dün arkadaşlarını gördük. (görülen geçmiş zamanın 1. çoğul şahıs)

“-acak, -ecek” sıfat
fiil ekiyle, “-acak, -
ecek” gelecek
zaman kip eki
birbirine
karıştırılmamalıdır.

Yapılacak işlerim
var. (sıfat fiil)

Yarın bütün işler
yapılacak. (gelecek
zaman)

“-mış, -miş” sıfat fiil ekiyle, “-mış, -miş” duyulan geçmiş zaman kip eki birbirine karıştırılmamalıdır.

Seçilmiř kitaplar arasındaydı.(sıfat fiil)

Küçük yařlarda yazmaya başlamış.
(duyulan geçmiş zaman)

SIFAT FİİL ÖRNEK CÜMLELER

Veren eli herkes
öper.

Bu işten çıkar
sağlamaya
çalışıyor.

Kahrolası hırsız
bunu neden
yaptın?

Burası görülesi bir
yer.

Olmadık yerde hep
karşıma çıkıyorsun.

Dönülmez bir
yolculuk
başlamıştı.

Bahçedeki
domatesler
yenecek duruma
gelmiş.

Yemeğe kalacak
kişiler adını
yazdırırsın.

Kullanmadığınız
giysileri getirin.

Bu duruma
söyleyecek söz
bulamıyorum.

3. ZARF FİİL (BAĞ FİİL- ULAÇ)

- ⇒ Fiilden türeyip eylem bildiren, cümlede zarf fiil görevinde kullanılan sözcüklere zarf fiil (bağ fiil, ulaç) denir.

FİİL KÖKÜ
YA DA
GÖVDESİ

-ken, -alı, -eli, -asıya, -
esiye, -madan, -meden,-
ınca, -ince, -unca, -ünce,-
ıp, -ip, -up, -üp, -arak, -
erek,-dıkça, -dikçe, -dukça,
-dükçe, -tıkça, -tikçe,-
r.....-mez,-a.....-e, -
diğında, -diğinde,-casına, -
cesine, -maksızın, meksizin

ZARF Fİİ

ZARF FİİL KODLAMA

- **Kenyalı asiye ince ipi araklama dan gittiğinde oldukça gençti.**

İçeri girince herkes ona baktı.

Türkü söyleyerek dolanıyor.

Taşınmadan iki ay önce tanıştık.

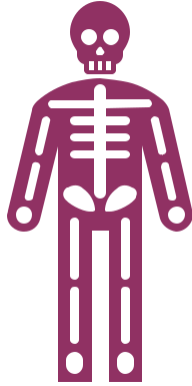
Günlerdir düşünüp duruyorum.

Yağmur sabahtan beri
durmaksızın yağıyor.

⇒ Bağ fiil, eylemleri ve
eylemsileri durum ve
zaman bakımından
belirtir.

Gün doğmadan geldiler.
(zaman)

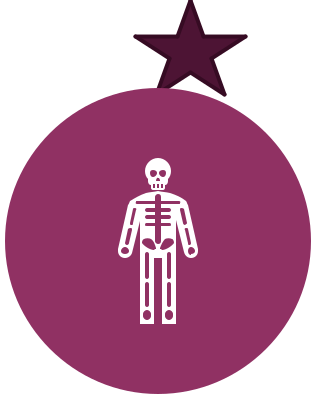
Yatarken yemek yeme.
(durum)

İsme gelen “-ken” eki fiilimsi
değildir.

Hastayken dinlenmelisin.

“-madan, -meden” zarf fiil ekini almış fiiller zaman ve durum bildirir. İsim fiil eki “-ma, -me” ile hal eki “-dan, -den” in bir araya gelmesiyle oluşan biçimle “ma+dan”

karıştırılmamalıdır.

Seninle görüşmeden cevap vermiyor.(zarf fiil)

Bu görüşmeden bir şey çıkmadı.
(isim)

ZARF FİİL (BAĞ FİİL – ULAÇ) ÖRNEK CÜMLELER

Sen gideli
buraların tadı
kalmadı.

Onu ölesiye
seviyormuş.

Eve varınca beni
ara.

Dükkanı satıp yeni
bir işe başlamış.

Ödevini yaparak
iyi bir not aldı.

Buralar gittikçe
betonlaşıyor.

Çocuklar koşa
koşa geldi.

Ayşe'yle
konuşmadan içim
rahat etmedi.

Arabalar
durmaksızın
ilerliyor.

Evden çıkar
çıkamaz yanıma
geldi.

Yola çıktığında
saat beşe
geliyormuş.

Seni anlıyorum
dercesine bakış at

ÖRNEK SORU

- (I) Kimi genç şairler yazdıklarını göndermekle kalmayıp kendileri de gelirler beni görmeye. (II) Dinlerim ya da kendim okurum o gençlerin şiirlerini. (III) Çoğu bakarım sevebileceğim şiirlerden değil. (IV) Güzel çirkin diye yargılamıyorum şimdi belki güzel çok güzel yıllar bo*yu beğenilecek şiirler; ama benim hoşlandığım türden değil. (V) Mutlaka öylelerini de beğenenler vardır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde “isim-fiii sıfat-fiil zarf-fiil”in üçünün de örneği vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.
- (ÖSS-2001)

Örnek Çalışma

Elazığ'dan ayrılırken, her ayrılıkta yaşanan burukluğun çok daha fazlasının ağır bir kütle halinde insanın yüreğine çökmesi. Otobüse doğru yürürken insanın dönüp ardına son kez baktığı o an koltuğa oturup koltuğa oturup da otobüs hareket ettiğinde -ilk hareket anındaki o düşük hız sanki zamanı yavaşlatmışcasına -buğulu camdan geride kalanlara bakıp el sallanılan sürenin bir ömür gibi gelmesi, bu sahnenin yol boyunca zihninde tekrar tekrar dönmesi...

Yukarıdaki metinde geçen hem fiilimsileri hem de çeşidini bulalım.

ayrılırken>zarf-fiil

yaşanan>sıfat-fiil

çökmesi>isim-fiil

vedalaşmalar>isim-fiil

sarılıp>zarf-fiil

kucaklaşmalar>isim-fiil

yürürken>zarf-fiil
dönüp>zarf-fiil
baktığı>sıfat-fiil

oturup>zarf-fiil
ettiğinde>sıfat-fiil
yavaşlatmışcasına>zarf-fiil

kalanlara>sıfat-fiil
bakıp>zarf-fiil
sallanılan>sıfat-fiil

dönmesi>isim-fiil